

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarexamen
HT 2021
Fakulteten för lärarutbildning

Förskollärares syn på barns delaktighet och inflytande

En kvalitativ undersökning om förskollärares syn på barns
delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet.

Michaela Mårtensson

Författare

Michaela Mårtensson

Titel

Förskollärares syn på barns delaktighet och inflytande.

-En kvalitativ undersökning om förskollärares syn på barns delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet.

Engelsk titel

Preschool teachers' views on children's participation and influence.

-A qualitative study of teachers' views on children's participation and influence in preschool activities.

Handledare

Ing-Marie Åkerblom

Bedömande lärare

Hilma Holm

Sammanfattning

En kvalitativ studie om förskollärares uppfattning om barns delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet. Syftet med studien är att undersöka förskollärares olika uppfattningar inom begreppen delaktighet och inflytande samt hur man arbetar med begreppen i verksamheten. En förhoppning är att öka förståelsen för hur dessa begrepp används och tolkas av förskollärare i verksamheten. Studien har utgått ifrån en fenomenografisk ansats där materialet har samlats in genom semistrukturerade intervjuer. Resultatet som framkommit genom intervjuerna har visat snarlika svar ifrån förskollärarna utifrån begreppen

delaktighet och inflytande. Förskollärarna lyfter aspekter som förhållningsätt, förskollärarens roll.

Ämnesord

Delaktighet, förhållningssätt, förskollärare, förskollärares roll, Inflytande.

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
1.1.1 Läroplanen för förskola.....	7
1.1.2 Barnkonventionen	8
1.1.3 Problemformulering	9
1.2 Syfte och frågeställning	10
2 Litteraturoversikt	11
2.1 Demokrati i förskolan	11
2.1.2 Delaktighet och inflytande	12
2.1.2 Lärarens roll inom inflytande.....	14
2.1.4 Delaktighetsstegen	16
3. Teori	17
3.1 Fenomenografi	17
4 Metod	20
4.1 Intervjuer.....	20
4.2 Urval	21
4.3 Genomförande.....	22
4.4 Etiska ställningstagande.....	23
4.5 Analysmodell	24
4.6 Bearbetning av material	25
5 Resultat och analys	28
5.1 begreppet delaktighet i förskolan.....	29
6 Diskussion	38
6.1 Resultat diskussion.....	38
6.1.1 begreppet delaktighet i förskolan.....	39
6.1.2 begreppet inflytande i förskolan	40
6.1.3 arbetssätt med begreppen i förskolan.....	42
6.2 Vidare forskning	44
6.3 Studiens relevans	45
7. Slutsats och sammanfattning	45
Referenser	47
Bilagor	51

Bilaga 1	51
Missivbrev.....	51
Bilaga 2	52
Samtyckesblankett	52
Bilaga 3	55
Intervjufrågor	55

1 Inledning

Delaktighet och inflytande är två begrepp som används inom förskolans värld, begreppen ingår även i läroplanen för förskolan som förkortas Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018). Läroplanen för förskolan 2018 (Skolverket, 2018) hänvisar till att utbildningen i förskolan ska utgå ifrån barnens bästa samt att alla barn har rätt till delaktighet och inflytande i utbildningen. Skolverket (2018) menar även att de synpunkter och intressen som barnen uttrycker ska ligga till grund för hur miljön ser ut på avdelningen samt ligga till grund för hur utbildningen planeras av Förskollärarna.

Johannesen & Sandvik (2009) beskriver delaktighet och inflytande som något alla har rätt till och förklarar att det inte innebär att bestämma utan att det handlar om något mer än så. Johannesen & Sandvik (2009) menar att delaktighet och inflytande handlar om gemenskap där alla är med samt hur olika människor samspelar, lyssnar och respekterar varandra i den gemenskap som finns i förskolan. Så vad betyder då de två begrepp delaktighet och inflytande som står med i både läroplanen och pedagogers uppdrag i arbetet på förskolan.

Johannesen & Sandvik (2009) hänvisar till att inflytande handlar om att kunna påverka, ett exempel på vad människor kan ha inflytande om är till exempel röstning inför regeringsbyte, inflytande i planering av schema i förskolan. Delaktighet handlar om att aktivt få delta i sammanhang, undervisningar eller annan situation. Delaktighet handlar även om att få bli hörd och lyssnad på, samt att få vara delaktig i beslut som tas på en nivå som barnen klarar av.

Detta ämne har jag valt eftersom mitt intresse finns i hur man arbetar med delaktighet och inflytande i förskolor. Mina personliga erfarenheter som skapats under mina verksamhets förlagda utbildningar i utbildningen, Min uppfattning är en annan än den som går att läsa i tidigare litteratur och forskning. Därför har jag valt att undersöka ämnet igenom denna studie för att skapa nya tankar och

erfarenheter inom delaktighet och inflytande. Även Westlund (2011) beskriver förskollärare har svårt att översätta begreppet inflytande till en verklig handling i verksamheterna. Det är även de vuxna som tolkar begreppen delaktighet och inflytande samt avgör vilka möjligheter barn har till inflytande i verksamheten. En annan forskare som ser problem med begreppet inflytande är Dolk (2013) som beskriver att inflytande har en tendens att bli en sorts rättighet som tilldelas när ett visst antal krav är uppfylla.

1.1 Styrdokument och lagar

Under följande rubriker presenteras vad läroplanen för förskolan, barnkonventionen framför gällande inflytande och delaktighet.

1.1.1 Läroplanen för förskola

I takt med att läroplanen för förskolan blev ett styrdokument år 1998, har barns delaktighet och inflytande blivit två begrepp som finns i förskolan. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) hänvisar till att barnens intresse och åsikter utformar och ligger till grund för den planering som görs inför undervisningen. Den hänvisar även till att utbildningen ska utgå ifrån barnets bästa, barnen ska även få kännedom om sina rättigheter. Barnens behov och intressen som dem själva på olika sätt uttrycker, ska ligga till grund för utformningen av miljön på avdelningen men även för planeringen av utbildningen beskrivs det i läroplanen för förskolan (Skolverket,2018)

”Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. Barn har rätt till delaktighet och inflytande. (Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018, s 16)

Eftersom Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) är ett av styrdokumentet inom förskolan är det viktigt att förskolläraren i förskolan arbetar utifrån den. Genom att förskollärare utgår ifrån barnens åsikter och intresse låter de barnen vara delaktiga och planera sin utbildning precis så som Skolverket (2018) hänvisar till i styrdokumentet.

”Barnens åsikter ska tas tillvara i utbildningen och de ska få möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån sina egna förutsättningar. På så sätt kan barnen utveckla tilltro till sin egen förmåga samt bli delaktiga och utöva inflytande över utbildningen.” (Läroplanen för förskolan, Skolverket, 2018, sid 6).

Skolverket (2015) menar att det demokratiska arbetssättet som finns i förskolan präglas av barns rättigheter i samhället, som många gånger benämns i termerna delaktighet och inflytande.

Så om vi ska sammanfatta detta så har både begreppen delaktighet och inflytande en stor roll i Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018), att vi arbetar med begreppen visar sig genom att vi låter barns åsikter och tankar bli hörda. Det arbetssätt som finns i förskolan präglas av barns rättigheter i samhället, som även dem kan benämnas som delaktighet och inflytande.

1.1.2 Barnkonventionen

Barnkonventionen, som år 2020 trädde i kraft som en lag, gäller även inom både förskolan och skolor. I barnkonventionen finns även där mål likt de mål som finns i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) som förskollärare och annan personal ska arbeta utifrån, dessa mål är baserade på barns rättigheter. I barnkonventionen

finns det 45 olika mål som är framtagna av Unicef. Barnkonventionen har två mål som kan kopplas till delaktighet och inflytande,

”Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.” (Unicef, 2009, artikel 3)

”Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.” (Unicef, 2009)

Unicef (2009) hänvisar i barnkonventionen till att varje barn har rätt till sin åsikt samt att uttrycka sig, barn har även rätt att uttrycka sin mening i de frågor som berör barnet.

När barn är mellan åldrarna 1–18 har enligt barnkonvention, barnen rätt till utbildning och att utbildningen ska vara kostnadsfri oavsett var i världen du bor. Barn ska i utbildningen få utvecklas och lära sig om de rättigheter som de har, samt få en förståelse och respekt mot andra människor.

Sammanfattningsvis kan vi se att även barnkonventionen beskriver att barns röst och åsikter är viktiga att lyssna till. Barn har även rätt till att vara delaktiga när beslut som rör dem i första hand ska fattas. Alla barn i världen har rätt till kostnadsfri utbildning, där de ska lära sig om sina rättigheter i samhället men även få en förståelse för hur andra människor fungerar.

1.1.3 Problemformulering

Barns inflytande är idag i fokus och skrivs fram som en av vägarna för en mer demokratisk förskola i olika sammanhang menar Westlund (2011). I skolan likställer demokrati med elevinflytande, man kan dra paralleller med förskolans

verksamhet där förskolan har en viktig del i barnens demokratifostran. I förskolan finns det möjlighet till nära relationer mellan barn och vuxna som anses som grunden till ett gott demokratiarbete Westlund (2011) förklarar att det finns anledningar att lyfta ämnet och problematisera arbetet med barns inflytande, detta för att vuxna inom förskolan ska kunna arbeta för att göra barns inflytande till en resurs i arbetet mot en demokratisk förskola.

Johannesen och Sandvik (2009) menar att det är en förutsättning att kunna ge möjlighet för barns delaktighet och inflytande för att förskolläraren ska kunna förstå barns tankar och åsikter. Det är viktigt att förskolläraren diskuterar samt reflekterar över sitt förhållningsätt såväl enskilt som i arbetslaget, samt lyfter hur barnen görs delaktiga och får inflytande i verksamheten.

Johannesen och Sandvik (2009) belyser att det finns en uppfattning i förskolan om att delaktighet och inflytande handlar om att barn ska få vara delaktiga och ta beslut samt bestämma. Dem menar att barn har rätt till delaktighet och inflytande, men det handlar inte bara om att bestämma. Delaktighet och inflytande i förskolan handlar mer om att vara en del av en gemenskap där barnens blir visad respekt och inkluderade i beslut oavsett barnens åsikter.

I tidigare forskning inom ämnet ” barns delaktighet och inflytande i förskolan” lyfts många gånger att förskollärare upplever problem med att arbeta med delaktighet och inflytande tillsammans med barnen. En anledning som presenteras i Westlunds (2011) rapport är att det kan vara svårt för förskollärare att reda ut vad som menas med begreppen och hur vi verkställer de i verksamheten.

1.2 Syfte och frågeställning

Med utgångspunkt i problemformulering att det är dem vuxna som tolkar begreppen delaktighet och inflytande samt att begreppen är svårtolkade är syftet

med studien att utveckla kunskap kring vilka uppfattningar förskollärare har om begreppen samt hur förskollärarna uppfattar ett arbete kring begreppen. I Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) får såväl delaktighet som inflytande en betydelsefull roll och genomsyrar hela styrdokumentet.

- Hur uppfattar förskolläraren delaktighet samt inflytande?
- Hur upplever förskollärare sitt eget arbete med barnens delaktighet och inflytande i förskolan?

2 Litteraturöversikt.

I detta kapitel presenteras den teoretiska ramen för uppsatsen som bygger på litteratur samt tidigare forskning. Inledningsvis i kapitlet beskrivs demokrati i förskolan sedan definieras och presenteras begreppen delaktighet och inflytande. Efter att delaktighet och inflytande begreppen har presenterats, lärarnas roll i barns inflytandet och sist delaktighetsstegen.

2.1 Demokrati i förskolan

I Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) kopplas inflytande till demokrati, andra fenomen används även för att beskriva vad barns inflytande kan innebära, exempel ta ansvar eller delta i beslutsfattande. Demokrati i förskolan handlar om att erövra inflytande precis som i andra sammanhang i ett demokratiskt samhälle. I samhället är det allt ifrån yngre människor till äldre som använder sitt inflytande för att förändra något, i förskolan menar Karlsson (2014) att det är barnen som erövrar sin inflytande. Arnér och Sollerman (2013) förklarar att för att verksamheten ska ha ett demokratisk grund behöver förskollärarna sätta sig ner och diskutera vad demokrati kan innebära för alla de olika individerna i förskolans

verksamhet oavsett vilken ålder det är på individerna. Dem fortsätter att förklara att det inte räcker med att förskollärarna sätter sig ner och diskuterar demokrati utan förskollärarna måste även ha ett demokratiskt förhållningsätt för att kunna ge barnen möjlighet att förstå innebörden av demokrati. En annan forskare som även har diskuterat detta ämne är Ekelund (2011) hon menar att det inte innebär att barn ska få olika val bara för förskollärarna har ett demokratiskt förhållningsätt, Eklund (2011) menar också att barn ska få möjlighet att utveckla sina villkor och intressen. Även Arnér (2005) håller med Eklund (2011) och tillägger att det inte räcker med att barnen får välja mellan vatten och mjölk under lunchen i förskolan. Riddersporre och Persson (2017) hänvisar till att reellt inflytande i förskolan är svårt att uppnå om inflytande enbart betraktas som någonting som barn ska träna på för att kunna utöva sitt medborgarskap i det vuxna livet. I förskolans verksamhet är barnråd ett exempel som belyser detta. I ett barnråd träffas barnen tillsammans med personal och förskolechefen för att diskutera olika frågor. Även Dolk (2013) hänvisar till att barnråd är ett verktyg för att kunna ge barnens ökade delaktighet samt mer inflytande i verksamheten.

2.1.2 Delaktighet och inflytande

Begreppet inflytande betyder enligt Svenska ordboken (2021) att ha möjlighet att påverka. Nationalencyklopedins uppslagsverk (NE, 2021-10-04) definieras begreppet inflytande som ”möjlighet till och tillfällig påverkan”. Arnér (2009) uppfattar begreppet inflytande som att barnen ska få möjlighet att påverka sin vardag på ett tydligt sätt. Hon beskriver att detta kan göras genom att förskollärarna planerar verksamheten utifrån barns intresse, erfarenheter och initiativ. Pramling Samuelsson och Sheridan (2003) definierar begreppet inflytande på samma sätt som Arnér, att barn ska få påverka sin vardag. Pramling Samuelsson och Sheridan (2003) tillägger i sin definition att barn ska bli respekterade samt att vuxna ska tolka och förstå det som barnen uttrycker. Riddersporre och Persson (2017) hänvisar till

att barns inflytande i förskolan är på sikt en möjlighet till makt över sina egna livsval.

Förskollärare har ibland svårt att översätta begreppet inflytande i konkret handling menar Westlund (2011). Westlund (2011) fortsätter att förklara att det är dem vuxna som tolkar begreppet och att det är dem som avgör möjligheterna för barnen att ha inflytande. Dolk (2013) beskriver att inflytande har en tendens att bli en rättighet som tilldelas först när vissa krav är uppfyllda, så som att barnet har förmåga att diskutera, vara självständig och tolka kraven som situationen kräver.

Begreppet delaktighet betyder enligt Svenska ordboken (2021) att vara inblandad. Nationalencyklopedins uppslagsverk (NE,2021-10-04) beskriver begreppet delaktighet ha betydelse aktiv medverkan. Detta kan till exempel vara att barnen får aktivt medverka i ett beslut om ämnet till det nya projektet i verksamheten.

Arnér och Tellgren (2006) anser att begreppet delaktighet innebär att människor tar del av något som andra personer har bestämt, att individerna är med i processen som andra individer har bestämt utan att de andra individerna har fått möjlighet att påverka. Även Dolk (2013) har en tolkning av begreppet delaktig, hon anser att delaktighet innebär att barnen får möjlighet att aktivt delta, skapa relationer samt får möjlighet att påverka den pedagogiska miljön och arbetssätt i verksamheten. den teorin som finns om delaktighet bygger på att vuxna har makt som ska ges till barnen. Dolk (2013) fortsätter att förklara att när man har fokus på delaktighet blir det ett sätt att undersöka föreställningar om vad barn och vuxna får göra, kan påverka samt vems idéer som kan bidra till en förändring i verksamheten.

Barns delaktighet och inflytande framstår som något som är självklarhet samt som något eftersträvansvärt inom förskolan. Westlund (2011) förklarar att år 1980 hade begreppet delaktighet inte förts in i förskolans styrdokument fast att begreppet används när man förklarar att äldre barn bör vara delaktiga i beslutsfattande.

Delaktighet och inflytande ses som en mänsklig rättighet eftersom det både finns med i förskolans uppdrag och barnkonventionen.

Hamerslag (2013) förklarar i sin avhandling att begreppet barns delaktighet behandlas utifrån relationer till graderingar. Graderingarna har syftet att utvärdera den grad av delaktighet som barn i förskolan har. Hamerslag (2013) hänvisar även till en indelning i fyra nivåer om delaktighet,

1. där första nivån handlar om att barnen blir lyssnade på.
2. att barnen får stöttning i att uttrycka sina åsikter.
3. att pedagoger tar hänsyn till synpunkterna.
4. sista handlar om att synpunkterna blir involverade i de beslut som fattas.

Francoise (2021) menar att barns delaktighet är en byggsten i utformningen av utbildningen, från förskolan och vidare igenom hela skolväsendet. Barns åsikter ska tas tillvara på eftersom de ska vara med i den planering som gör för att kunna påverka och utveckla sin utbildning vidare. I den rådande diskussionen inom ämnet barns delaktighet och inflytande finns det två olika riktningar. Den första riktningen som lyfts är den sociala aspekten och vinsten av det sociala som går att nå via delaktighet upp. I den andra riktningen lyfts makt och förändring upp, båda dessa riktningar kan kombineras men även skiljas var för sig. När man pratar om målet med delaktighet är även där två aspekter, den första fallet där sociala aspekter betonas är målet att stärka kompetensen hos barn, såsom självuppfattning. I det andra aspekten är målet att förverkliga de rättigheter som barn har samt förbättra beslutprocesserna.

2.1.2 Lärarens roll inom inflytande

Westlund (2011) lyfte i sin studie att barns delaktighet och inflytande är ett ämne som väcker många reaktioner, Westlund menar att ofta nämns barns möjlighet att bestämma mellan förbestämda aktivitet som ett bra exempel på barns inflytande. Lika ofta tas dessa förutbestämda aktiviteter upp som ett exempel på begräsningar

av barns inflytande. Samtidigt som inflytande är en rättighet för barnen så ska inflytandet motsvara lika mycket inflytande som barnen kan hantera utan att få för stort ansvar.

Tidigare forskning beskriver även att vuxna styr över de förutsättningar som finns för barnens inflytande i förskolan. Hamerslag (2013) menar att det är viktigt att Förskollärarna ger barnen möjlighet att få ha inflytande. Vidare förklarar Hamerslag (2013) att Förskollärarnas förhållningssätt påverkar barns inflytande i hög grad eftersom Förskollärarnas kontroll samt beslut väger tyngre än barns inflytande. I situationer som är lärarstyrda som till exempel samlingar försämras barns delaktighet och inflytande menar Hamerslag (2013). För att ge barnen mer inflytande och delaktighet i en situation som till exempel samling kan förskollärare låta barnen få leda samlingen på en nivå som dem klarar av. Hamerslag (2013) beskriver även att barn i förskolan anser att det är de vuxna som bestämmer i majoriteten av verksamheterna och att barn får bestämma själva över sin egen lek. Hamerslag (2013) hänvisar även till att delaktighet inte ska begränsas till ett enbart lyssna och låta barn bestämma utan det handlar om att låta barnen få påverka i verksamheten.

Även Manassakis (2020) anser att pedagoger behöver lyssna på barns åsikter för att kunna erbjuda barn inflytande i de beslut som tas i verksamheten. Barn behöver öva på att fatta beslut för att kunna ta beslut och påverka sin samvaro i framtiden menar Manassakis (2020). För att kunna göra det möjligt för barn att ha inflytande över förskolans verktyg krävs det att det finns en balans i mellan barn och vuxna när det gäller makt förklarar Manassakis (2020). Även Arnér (2006) beskriver att vuxna i förskolan behöver anta ett mer lyhört perspektiv i samspelet med barnen för att fånga upp de önskemål och synpunkter som barnen för fram. Manassakis (2020) förklarar även att barn som får vara delaktiga i beslutsfattande som rör deras verksamhet, utvecklar en starkare tillhörighets känsla och inläringen ses som mer meningsfullt.

2.1.4 Delaktighetsstegen

Här nedan beskrivs delaktighetsstegen som är publicerad av Roger Harts år 1992. Delaktighetsstegen är en modell där olika sorters delaktighet delas in i nivåer, där finns nivåer ifrån ett till fem i Harts delaktighetstege.

Shier (2001) hänvisar till Roger Harts delaktighets stege som publicerades år 1992. Denna modell grundar sig i fem nivåer utav delaktighet, i dessa fem nivåer kan vi se likheter med dem nivåer som Hamerslag (2013) också presenterar.

1. *Barn blir lyssnade till*
 2. *Barn får stöd för att uttrycka sina åsikter och synpunkter*
 3. *Barns åsikter och synpunkter beaktas*
 4. *Barn involveras i beslutsfattande processer*
 5. *Barn delar inflytande och ansvar över beslutsfattande.*
- (Shier, H. 2001. *Children & Society Volume 15 pp. 107-117.*)

I nivå ett av delaktighetsstegen krävs att förskolläraren genom uppmärksamhet och omtanke lyssnar på vad barnet uttrycker förklarar Shier (2001). Nivå två lägger mer vikt vid att stötta barnen i att uttrycka sina tankar. Det kan visa olika orsaker till att barn inte uttrycker sina åsikter, han ger exempel som blyghet, dåligt självförtroende eller att delaktighet inte förekommer i barnets kultur. Därför är det viktigt att förskolläraren agerar positivt när barn uttrycker sina åsikter men att förskolläraren även gör barns delaktighet möjlig i verksamheten menar Shier (2001).

Nivå tre handlar om att man tar hänsyn till barnens åsikter vid de beslut som rör verksamheten men Shier (2001) förklarar att varje önskemål som barnet uttrycker inte alltid behöver uppfyllas men att man ändå har med barnets önskemål när beslutet tas. Nivå fyra handlar om att barnen blir involverade och får medverka i beslutsfattandet i form av elevråd, en mindre grupp barn väljs ut och bildar en grupp

som till exempel har möte med förskolechefen där barnen framför sin avdelnings åsikter till chefen. Den sista nivån av stegen handlar om att förskollärare engagerar sig och delar med sig av den makt som dem har i förskolan, som till exempel valet av temaarbete.

Shier (2001) hänvisar till att den delaktighet som barn har i beslutprocessen har visat sig ha flera fördelar. Fördelarna innebär att kvaliteten av verksamheten ökar, höjer barnets känsla för ägande och tillhörighet, barns självförtroende ökar, empati och ansvar samt lägger en grund till ett medborgarskap där det finns demokratisk delaktighet. Delaktighetsmodellen hjälper till att säkerställa och stärka demokratin som finns i förskolan. Den första fördelen, att förbättra kvaliteten av verksamheten kan uppnås genom nivåerna ett och två av delaktighetsnivåerna medan de andra fördelarna endast kan uppnås genom att låta barnen bli aktivt involverade i den process som finns till beslutet. Shier (2001) menar att trots att det inte är ett krav i barnkonventionen att barnen ska få aktivt delta i beslutsprocessen finns det starka argument för det.

Delaktighetstegen kommer vi återkomma till senare i arbetet, eftersom syftet med arbetet är att undersöka förskollärarnas uppfattningar av begreppet delaktighet. Senare i arbetet under diskussionen kommer förskollärarnas uppfattningar kopplas till delaktighet utifrån Harts delaktighetsstege.

3. Teori

Här under presenteras fenomenografi, Uppfattningsbegreppet och erfarenade som studien utgår ifrån.

3.1 Fenomenografi

Fenomenografi är en kvalitativ inriktning av en empirisk ansats som har sin grund i hur olika fenomen beskrivs och erfaras. Genom en fenomenografisk studie får vi

reda på hur olika fenomen uppfattas av olika individer menar Åkerblom, Hellman och Pramling Samuelsson (2020). I fenomenografiska forskningsstudier arbetar man främst med intervjuer som går djupare inom ämnet, där man använder sig av öppna frågor som ger möjlighet att fundera samt reflektera förklarar Åkerblom, Hellman och Pramling Samuelsson (2020). Ett viktigt inslag inom fenomenografi är beskrivningen av de olika sätt att tänka. Resultatet av en fenomenografisk studie blir det variationerna av de olika sätt att tänka och förstå något föremål eller ämne som finns i vår omvärld menar Asplund & Pramling Samuelsson (2014). Fenomenografin är induktiv menar Kroksmark (2007), det innebär att forskningen rör en begränsad del inom ett ämne där respondenternas uttryck formar generella slutsatser om det studerade området.

Eftersom syftet med detta arbete är att undersöka förskollärares uppfattning om begreppen delaktighet och inflytande samt hur förskollärare uppfattar ett arbete med begreppen, ansågs fenomenografi som lämplig teoretisk utgångspunkt. Detta eftersom var inom fenomenografin är intresserad av andra människors uppfattningar om fenomen, vilket är precis det syftet med detta arbete är att undersöka.

3.2 Uppfattningsbegreppet

Inom Fenomenografin intresserar man sig för individers olika uppfattningar inom ett speciellt fenomen, precis som Pramling Samuelson m.fl. (2014) beskrivit ovan. Uppfattningsbegreppet är ett centralt begrepp inom fenomenografin som riktar forskningen mot den vetenskapliga nivån och ger innebörd åt kunskapsbegreppet förklarar Kroksmark (2007). Kroksmark (2007) förklarar vidare att de uppfattningar som individer har om fenomenet förhåller sig till kunskapen som finns om företeelsen. Människors uppfattningar kan uttryckas på olika sätt menar Åkerblom m.fl. (2020). Den uppfattning som människan beskriver av ett fenomen kan ses som personens subjektiva kunskap om fenomenet. Subjektiv kunskap menar

man att uppfattningen har en karaktär av kunskap oavsett om den är äkta eller inte hänvisar Åkerblom m.fl. (2020). Syftet menar Åkerblom m.fl. (2020) inte är att undersöka om personen har rätt eller fel utan fokuset är att kunna beskriva vilken uppfattning personen har om fenomenet.

Kunskap inom fenomenografin betyder att erfara, iaktta och uppleva något, kunskap är även relaterat till den process som startar när individer tänker beskriver Kroksmark (2007).

Analytiskt består en uppfattning av en intentional akt. Med intentional menas att medvetandet är riktat mot något speciellt. När vi tänker, handlar, ser, känner eller är; tänker etc vi alltid på något. (Kroksmark, s 10).

Forskningsfrågorna i studien, som lyder:

Hur uppfattar förskolläraren delaktighet samt inflytande?

Hur upplever förskollärare sitt eget arbete med barnens delaktighet och inflytande i förskolan?

Är alla kopplade till uppfattningarna och upplevelser som förskollärarna har om både begreppen delaktighet och inflytande. För att få tillgång till deras uppfattningar valdes denna teori.

3.3 Erfarande

Erfara är något vi alla människor gör, varje individ skaffar sig erfarenheter av verkligheten på olika sätt och på olika nivåer och djup menar Asplund Carlsson & Pramling Samuelsson (2014). Erfarande inom fenomenografi beskrivs som det man ser, uppfattar och förstår. Erfarandet eller uppfattningarna som vi bildar oss av vår omvärld kan ses som referensram inom våra kunskaper eller grunden till individens olika resonemang.

4 Metod

Inom fenomenografin beskrivs kartläggning av människors olika uppfattningar av i detta fall begreppen delaktighet och inflytande som grundläggande. Denscombe (2014) beskriver även att en fenomenografisk metod för att samla in data är till exempel bandinspelade intervjuer. I denna undersökning, där syftet är att studera förskollärares uppfattning av begreppen delaktighet och inflytande, kommer ljudinspelade intervjuer att användas för att samla in material.

Denscombe (2014) menar även att genom intervjuer får forskaren tillgång till djupgående information ifrån respondenterna. Valet att använda sig av intervjuer som metod gjordes för att kunna nå fram till förskollärares upplevelser och tankar inom ämnet på ett enklare sätt. Genom att skapa intervjufrågor som är öppna, kommer forskare enklare åt förskollärares egna erfarenheter och upplevelser inom barns delaktighet och inflytande. Genom att använda öppna frågor menar Denscombe (2014) att respondenten själv får formulera svar samt hur långt svar som ska ges. Denscombe (2014) förklarar även att en fördel med öppna frågor är att den information som tilldels forskaren genom svaren på frågorna till stor sannolikhet kommer återspela hela respondentens synpunkter.

4.1 Intervjuer

I kvalitativa studier är intervjuer en av vanlig forskningsmetod menar Denscombe (2014). insamlingen av det empiriska materialet i undersökningen gjordes därför genom semistrukturerade intervjuer, vilket beskrivs vara den vanligaste metoden inom fenomenografin (Fejes & Thornberg, 2019). Även Bryman (2018) beskriver att semistrukturerade intervjuer är vanligt i samband med fenomenografisk studie. Dem semistrukturerade intervjuerna kopplas samman med fenomenografisk metodansats för att kunna tillföra en djupare förståelse för skilda uppfattningar om ett fenomen. Syftet med att använda semistrukturerade intervjuer var att få syn på förskollärares uppfattning om begreppen delaktighet och inflytande.

I en semistrukturerad intervju har forskaren redan på förhand formulerat forskningsfrågor som ska besvaras. Under intervjun har forskaren med sig specifika teman som ska beröras men respondenterna får själva utforma svaren på sitt eget sätt. I undersökningen har jag använt mig utav precis som Bryman (2018) refererar till, formulerade forskningsfrågor, även intervjufrågorna är på förut bestämda. Jag har valt att utföra mina intervjuer fysiskt eftersom jag vill ha direktkontakt med respondenterna i fråga. Genom att utföra intervjuerna fysiskt kan jag få en djupare konversation och kan tolka individens kroppsspråk. Denscombe (2014) hänvisar till att svarsfrekvensen i denna typ av datainsamling är ofta högre.

4.2 Urval

Urvalet inför studien består utav fem förskollärare, förskollärare ett har arbetat i förskolans verksamhet i 22 år. Han har arbetat både med yngre barn samt äldre, men arbetar för tillfället med äldre barn. Förskollärare två har arbetat inom förskolans verksamhet i 30 år även arbetat inom skolans värld under några år, men hon är nu tillbaka inom förskolans verksamhet med barn mellan 3–5 år. Förskollärare tre har arbetat som förskollärare i 10 år och även han har arbetat med yngre och äldre barn men är för tillfället med barn mellan 1–3 år. Den av förskollärarna som arbetat minst tid är förskollärare fyra som bara varit förskollärare i ett halvt år. Hon arbetar med barn i ålder 3–5. Förskollärare fem har arbetat inom förskolans verksamhet under 10 år, han har arbetat med både yngre och äldre men arbetar just nu med barn i åldern 3–5. Gemensamt för alla fem förskollärare är att dem arbetat inom alla de olika åldrarna i förskolans verksamhet, visa längre än andra.

När förskollärarna valdes ut inför undersökningen genomfördes en bekvämlighets urval, då alla förskollärarna förutom två är gamla kollegor eller handledare. Ett bekvämlighets urval bygger på respondenter som är passande för forskaren. Fördelen med att använda sig av bekvämlighetsurvalet är vid småskaliga

forskningsprojekt med begränsad budget för tid samt kostnad. Därför är bekvämlighetsurvalet ett enkelt, snabbt och billigt alternativ (Denscombe, 2014).

4.3 Genomförande

Jag började med att kontakta de förskollärare som skulle delta i studien för att boka tid för intervjun. När jag tog kontakt med förskollärarna fick dem även information om vilket ämnet intervjuerna skulle handla om utan att lämna ut frågorna i förväg, se bilaga ett.

Upplägget av intervjufrågorna var disponerad så vis att frågorna ledde till ett samtal med naturliga följdfrågor inom ämnet, se bilaga tre. Jag valde att börja med att ställa mer personliga frågor som till exempel hur länge dem arbetar inom förskolan och i vilka åldrar dem arbetat. Vidare gick jag in på frågor om deras uppfattning och tolkning av delaktighet och inflytande. Förskollärarna i studien har inte fått tillgång till intervjufrågorna i förhand utan har enbart fått reda på att delaktighet och inflytande är ämnet inför intervjuerna. Valet att inte lämna ut frågorna i förväg, gjorde jag för att förhindra att respondenterna skulle bli för manusstyrda. Respondenterna kan även välja att inte dela med sig på samma sätt, om dem fått tillgång till frågorna i förväg. Vilket skulle kunna resultera i att det under intervjuerna inte uppstår ett riktigt samtal utan blir en intervju med redan färdiga svar.

De fem förskollärarna intervjuades enskilt. Jag använde mig av ljudinspelning samt anteckningar som datainsamlingsmetod för att enkelt kunna transkribera materialet i efterhand. Intervjuerna tog olika lång tid och varade i mellan 10–20 min. Min erfarenhet hade påverkan på intervjuernas tid eftersom fler följdfrågor ställdes ju fler intervju jag genomförde, detta berodde även på att respondenterna hade olika mycket att prata om. Intervjuerna genomfördes på förskolorna i en avskild lokal för att säkerställa att miljön är lugn samt ostörd, med anledning av att inte störas av andra ljud under ljudinspelningen. Genom att genomföra intervjuerna i en avskild

lokal beaktar jag även respondenternas integritet och respondenten behöver inte oroa sig för att andra hör vad som sägs under intervjun.

4.4 Etiska ställningstagande

Etiska ställningstaganden under denna undersökning förhåller sig till Vetenskapsrådets (2017) krav och villkor för hur en forskning håller sig etisk. Enligt Vetenskapsrådet handlar det om fyra etiska principer som har sin grund i forskningssed, vilket är att kunna garantera att forskning som genomförs baseras på tillförlitlighet, ärlighet, respekt och ansvar.

Enligt Denscombe (2014) ska forskaren respektera deltagarnas rättigheter samt arbeta för att förhindra att deltagarens integritet blir skadad. Därför är det viktigt att forskaren i denna studie informerar deltagarna att de har rätt att avsluta deltagandet när det känner för det.

Vetenskapsrådet (2017) hänvisar till fyra forskningsetiska principer, dessa principer är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Samtyckesblankett och informationsblankett har sänts till varje respondenterna, i samband med utskicket av förfrågan om deltagande. I informationsbrevet beskrevs syftet och information om ämnet som intervjun kommer behandla. Dessa blanketter fick respondenterna skicka till sig i god tid innan intervjuerna genomfördes för att kunna reflektera och fundera ifall dem ville delta i studien.

Vetenskapsrådet (2017) menar även att forskaren har en skyldighet att inte sprida vidare uppgifter som framförts till forskaren i förtroende av respondenterna. Konfidentialitetskravet handlar om att respondenterna som deltar i intervjuerna kommer att vara anonyma och kommer därför inte att kunna identifieras i examensarbetet. Detta har tagit hänsyn till genom att allt material under

transkriberingen blivit avidentifierade och blivit tilldelade en siffra i stället. Både namnen, plats samt region har avidentifierade, detta kan ha påverkan på resultatet eftersom förskollärarnas uppfattningar om begreppen delaktighet och inflytande kan skilja sig beroende på i vilken region de arbetar i. Det kan finnas regioner där förskollärarna arbetar mer inriktat mot begreppen än vad andra förskollärare i en annan region gör.

Informationen från intervjuerna har samlats in och förvaras på ett säkert ställe, på en extern hårddisk för att förhindra att obehöriga får tillgång till det, denna hårddisk har förvarats på ett ställe där ingen kommer åt. Materialet som samlas in har bearbetats genom att förskollärarnas åsikter har sammanställts för att kunna få fram ett resultat. Frågorna har begränsats på förhand för att minska risken för missförstånd och på så sätt försäkra en viss grad validitet och reliabilitet. Alla förskollärarna fick samma frågor och studien kan därför återskapas.

Intervjuerna som genomfört spelades in med hjälp av en mobiltelefon som inte varit uppkopplad till något internet eller liknande, detta för att empirin som samlats in bara ska användas i denna studie. En fördel med att spela in intervjuerna var att kunna gå tillbaka under transkriberingen och lyssna på intervjun igen. En annan fördel med inspelningen var att kunna fokusera på vad respondenten berättar under intervjuens genomförande.

4.5 Analysmodell

Dataanalysen i detta arbete har bearbetats enligt en sju stegs modell som belyser den analysprocedur som gjordes av det empiriska materialet som samlats in, från första genomläsningen till kategorier med namn (Dahlgren & Johansson, 2019). Det första steget i denna analysprocess handlade om att *bekanta sig med materialet*. Först läses dem transkriberade intervjuerna igenom, där anteckningar fördes kring tankar om texten. När intervjuerna var genomlästa startade steg två, som kallas *Kondensation*. I denna del skiljs de mest betydelsefulla och signifikanta uttalande ut från texten,

dessa ligger även till grund för steg tre i denna procedur. I det tredje steget sker en jämförelse mellan de olika beskrivningarna som gav under intervjuerna, forskarens uppdrag här är att hitta likheter och skillnader i materialet. Eftersom fenomenografin handlar om att urskilja skillnader och variationer i uppfattningarna som framkommer genom i detta fall intervjuer, är det viktigt att kunna hitta dessa likheter och skillnader i materialet under analysarbetet. Genom att kunna hitta skillnaderna och likheterna kan forskaren reflektera och analysera materialet lättare.

I steg fyra handlar det om *gruppering*, där nyfunna skillnader och likheter grupperas. Genom dessa grupperingar kan forskaren relatera olika stycken till varandra. I steg fem handlar det om att *artikulera kategorierna*, vilket innebär att likheterna fokuseras. Här är det forskaren som bestämmer var gränserna dras mellan de olika uppfattningarna, vilket är den kritiska delen av analysen. Under steg sex namnges kategorierna som uppstått. I denna del framträder det mest signifikanta materialet. Steg sju handlar slutligen om att granska alla passager och se om de skulle kunna få plats fler kategorier, denna del kallas *kontrastiv fas*. I del sju konstateras passagerarna, med andra ord jämförs dem för att se ifall de matchar någon av de andra kategorierna. Detta görs för att kunna få en så uttömmande kategori som möjligt. I den sju förs ofta flera kategorier samman för att kunna få färre antal, denna del kallas inom fenomenografin för utfallsrum, där mer kärnfulla citat illustrerar de olika kategorierna menar Dahlgren & Johansson (2019).

Dem teman som formats är *begreppet delaktighet i förskolan* och *begreppet inflytande i förskolan* samt *arbetssätt med begreppen i förskolan*.

4.6 Bearbetning av material

Materialet som bearbetats består av totalt fem semistrukturerade intervjuer med fem olika yrkesverksamma förskollärare ifrån olika förskolor.

Efter varje genomförd intervju, överfördes ljudinspelningen till skrift genom att materialet som samlats in transkriberas. För att kunna förtydliga

meningsbyggnaderna har punkt och stor bokstav satts in i texten. Det inspelade materialet överfördes sedan till en extern hårddisk för att kunna säkerställa en trygg hantering av materialet. När jag bekantat mig med materialet påbörjas analysen, där jag börja med att skilja ut de mest betydelsefulla uttalandena. I denna del börja jag färgmarkera visa av uttalandena och stycken i transkriberingen där likheter och skillnader av hur respondenterna hade beskrivit uppfattningar om delaktighet och inflytande. Jag skrev sedan ut transiteringarna för att kunna klippa ut delarna och lägga i högar utifrån studiens frågeställningar: *Hur uppfattar förskolläraren delaktighet samt inflytande?* samt *Hur uppfattar förskollärare ett arbete med delaktighet och inflytande i förskolan?*.

Varje respondent blev tilldelad en siffra för att kunna avidentifiera deras identitet, men även för att kunna urskilja vem som sagt vad. När varje respondent blivit tilldelad siffra börja en jämförelse mellan hur respondenterna svarat på varje fråga göras, här började även kategoriseringen av deras olika uttalande göras.

Detta gjordes utifrån delaktighetsstegens olika steg för att hitta skillnader och likheter. Jag markerade även förskollärarnas svar utefter skillnader och likheter som synliggjordes. Detta gjordes i ett Word dokument för att enkelt kunna placera svaren som hade likheter tillsammans men även för att kunna lägga svaren med skillnader vid varandra. Skillnader och likheterna tilldelades olika färger för att tydligt kunna skilja men även kunna se vad som är viktigt att belysa. På några ställen i intervjun har respondenten använt ord som ”ehm” eller ”mm”, vilket jag ansåg inte tillförde något och tagit bort. På några ställen i citaten syns flera punkter i rad, detta visar på längre pauser i förskollärarens svar (Dahlgren & Johansson, 2019).

Eftersom det är jag som forskare som analyserar data som samlats in genom intervjuerna menar Bryman (2018) att det är en primär analys som genomförs.

4.7 Metodkritik

Genom konversationerna har respondenterna kunnat besvara mina frågor genom intervjun, vilket även har lätt till en diskussion. Respondenterna som deltagit har upplevt intervjuerna lättsamt, detta är en fördel. Semistrukturerade intervjuer valdes för att kunna få ett så öppet samtal som möjligt med respondenterna. Med hjälp av att använda och följa en struktur under intervjuerna har en "röd tråd" kunnat följas genom alla intervjuerna. Denna "röda tråd" är har varit till fördel för att kunna få relevanta svar av respondenterna, hade jag inte haft en struktur och "röd tråd" att följa hade det funnit en chans att jag fått irrelevanta svar ifrån respondenterna.

En nackdel med semistrukturerade intervjuer är att jag under en av intervjuerna upplevde att respondenten fastna vid en viss fråga och återkom till samma svar under en annan fråga. Som forskare gäller det att på något sätt ha kontroll även om det är upp till respondenten att besvara frågan utifrån sina uppfattningar. En annan nackdel med intervjuerna som genomfördes är att jag hade velat hitta fler respondenter för att kunna säkerställa ett större resultat och bättre analys. Mina respondenter var en mindre grupp på grund av tiden som vi fick för arbetet, hade man haft längre tid och genomfört en större undersökning hade respondenterna varit fler. Även intervjuerna var av en kortare form, men redan vid förberedelserna inför intervjuerna gjorde jag ett val, att intervjuerna skulle vara kortare. Detta gjorde att materialet var mindre, vilket påverkar resultatet genom att det inte visar en rättvis bild av hur det ser ut i verkligheten och generellt i verksamheterna i ett större område. Hade man varit en forskare som gjort detta under en längre tid där möjlighet för djupare intervjuer samt intervjufrågor skapats, hade analysprocessen tagit längre tid.

I och med studiens begränsningar i mån om omfång och tid kunde endast ett mindre urval undersökas. Forskningsområdet hade gynnats av vidare forskning inom forskollärares uppfattning kring delaktighet och inflytande i ett större urval. Men utifrån det som framkommit i analysen tycker jag har varit bra och tydligt. Jag har även fått en förståelse för varför begreppen är viktiga och hur man kan arbeta med

dessa i verksamheten på olika sätt. I framtiden om möjligheten finns skulle det varit roligt att genomföra en ny forskning med större urval och mer tid för att kunna jämföra hur analysen men även resultatet skiljer sig ifrån denna forskning.

5 Resultat och analys

I detta kapitel kommer resultat och analys av den empiriska undersökningen att presenteras. Det empiriska materialet har bearbetats för att kunna presenteras utifrån rubrikerna nedan, delaktighet, inflytande och arbetssätt. För att kunna urskilja och samtidigt ta hänsyn till sekretess, refereras det till förskollärarna 1–5 när citat ifrån intervjun används.

Med denna undersökning hoppas jag kunna bidra med en fördjupad förståelse om förskollärares uppfattningar om begreppen delaktighet och inflytande, samt hur förskollärare uppfattar sitt arbete med begreppen i verksamheten. Frågeställningarna som formulerats är:

- Hur uppfattar förskolläraren delaktighet samt inflytande?
- Hur upplever förskollärare sitt eget arbete med barnens delaktighet och inflytande i förskolan?.

För att kunna nå studiens syfte har jag i denna del kombinerat resultatet och analysen av resultatet. Detta genom olika kategorier av tema som synliggjorts i helhet av de insamlade materialet utifrån en fenomenografisk analysmodell (Dahlgren & Johansson, 2019). Dem teman som formats är *begreppet delaktighet i förskolan* och *begreppet inflytande i förskolan* samt *arbetssätt med begreppen i förskolan*. Längre ner redovisas urval där de mest utmärkande citat av lika och

skilda uppfattningar från förskollärarna lyfts. Med hänsyn till fenomenografins teori, har kategorier av distinkta skilda uppfattningar tagit form. Resultatet redovisar olika sätt att arbeta med begreppen delaktighet och inflytande men även hur man på olika sätt kan arbeta med de i verksamheten. I kategorierna lyfts en variation av hur de intervjuade belyser samma fenomen, fast på olika sätt.

5.1 begreppet delaktighet i förskolan

Majoriteten förskollärarna som deltog i studien har likande uppfattningar om begreppet delaktighet. De betonar att delaktighet är när barnens intresse och behov finns med i verksamheten som en utgångspunkt. Så här beskriver tre av förskollärarna det,

” det handlar om intresse, barns intresse och behov ska finnas med i verksamheten”. (förskollärare 1).

*”Delaktighet handlar om att utgå ifrån barnens vilja”
(förskollärare 4).*

De betonar att delaktighet är när barnens intresse och behov finns med i verksamheten som en utgångspunkt. De fångar då upp barnens önskemål och intresse för att sedan kunna utgå ifrån dessa när de planerar verksamhetens innehåll. Därifrån har de sedan utvecklat idéer och tillvägagångsätt tillsammans med barnen.

”vi utgår ifrån barnens intresse och behov för att kunna erbjuda en trivsamt miljö samt en utvecklande verksamhet” (förskollärare 3).

Majoriteten av deltagarna betonar att delaktighet är när förskollärarna redan satt en ram och ett mål för att sen låta barnen få vara delaktiga i det redan förutbestämda.

Förskollärare ett och förskollärare två beskriver att barnen följer med på det förutbestämda:

” barnen har således ofta inte lika mycket att säga till om när det gäller innehållet utan följer med i det som planerats av förskollärarna” (förskollärare 5).

En av deltagarna skiljer sig ifrån de andra förskollärarna, han förklarar att delaktighet finns på många olika nivåer, man kan som barn vara delaktiga på olika sätt som till exempel genom att hjälpa till att duka inför lunchen.

Delaktighet finns på olika nivåer och plan, det kan till exempel vara att barnen får välja om dem ska stå eller sitta vid blöjbyte. Barnen kan också få hjälpa till att duka.” (förskollärare 3).

En annan av deltagarna som skiljer sig ifrån de andra förskollärarna. Lyfter nyanlända, blyga eller barn som inte vågar ta för sig, han förklarar att det finns barn i förskolan som inte tar så mycket plats som andra barn. Han beskriver det så här:

Det finns en kultur inom förskolan, där den som hörs mest får mer utrymme och barnen som inte hörs blir dem blyga barnen.” (förskollärare 5)

Detta menar Förskolläraren är extra viktigt att arbeta med för att alla barn ska kunna vara delaktiga. Han fortsätter så här:

”Dem tysta barnen, kan vara barn som är nyanlända, barn med språkliga brister eller de blyga barnen som inte vågar ta plats. Dessa barn förlorar sin delaktighet”. Förskollärarna i verksamheten där dessa barn finns får en utmaning för att hjälpa alla barn till samma delaktighet. (förskollärare 5).

Deltagarna i studien var alla överens om att begreppen delaktighet och inflytande kan vävas ihop, eftersom arbetet med delaktighet och inflytande ofta sker samtidigt, och inte var för sig. Två av förskollärarna beskriver det så här:

”För att vi ska kunna arbeta med barns delaktighet behöver vi även låta dem ha inflytande, till exempel om vi ska arbeta med djur, då behöver barnens få inflytande och berätta vilket djur vi ska arbeta med i verksamheten” (förskollärare 2).

”Barn deltar mer om dem först fått inflytande över det som ska genomföras” (förskollärare 5).

Dom menar att aktiviteterna som genomförs i verksamheten formas utifrån barnens intresse och behov, detta innebär inte bara att barnen ges delaktighet utan även inflytande.

5.1.2 begreppet inflytande i förskolan

En generell uppfattning hos alla deltagarna är att inflytande innebär att barnen är med och får bestämma, dem har något att säga till om. två av deltagarna beskriver det så här:

”barnen kan få inflytande om vilket tema projektet ska handla om eller hur vi ska ha miljön i verksamheten”. (förskollärare 2)

”Vi arbetar med möte i vår verksamhet, där barnen får sin röst hörd av både personal och rektor” (förskollärare 4)

Generellt för alla intervjuerna är att alla deltagare lyfte hur viktigt det är att barns röst samt åsikter blir hörda, två av deltagarna beskriver det så här:

”När barnen är med och reflekterar över verksamheten, får dem också inflytande och kan uttrycka vad de upplever är roligt. Barnen får även berätta vad som intresserar dem och vad dom upplever att vi ska jobba med mer. Där tycker jag dem får störst inflytande.” (förskollärare 3)

*”det är viktigt att vi som vuxna låter barnens röst bli hörd”
(förskollärare 4)*

En av deltagarna beskriver att barns inflytande inte behöver betyda att barnens hela vilja ska tas igenom när förskollärare eller rektor planerar verksamheten. Han skiljer sig ifrån resterande förskollärare som inte lyfter detta på samma sätt:

Inflytande behöver inte innebära att barn får hela sin vilja igenom, utan det är viktigare att dem får känna att deras röst och åsikt blir hörd. ” (förskollärare 5).

Barnens tankar kan bli hörda på olika sätt menar en av deltagarna, ett barn kan uttrycka sina tankar verbalt eller genom att skriva det på en lapp.

Vi arbetar mycket med olika sätt att uttrycka sig på, vi har barn som skrivit ner sina åsikter på en lapp och gett vidare den till rektorn eller till oss personal” (förskollärare 1).

En av deltagarna lyfte delaktighet utan barns inflytande, vilket inte de andra Förskollärarna gör. Han beskrev att om man bygger en verksamhet där barnen ges delaktighet men inte inflytande finns risken att verksamhetens fokus inte ligger på barnperspektiv, utan att vuxenperspektivet tar större plats.

Delaktighet är viktigt men delaktighet utan barns inflytande skapar en verksamhet som kanske glädjen personalen mer än barnen". (Förskollärare 5)

Två av deltagarna lyfter även att förskolan är *för* barnen och behöver också få bli *av* barnen också.

"Precis som det är vår vardag, är det också barnens vardag och det är där barnens tillbringar majoriteten av sin dag" (förskollärare 4).

Förskolan är för barnen, den behöver då också få bli av barnen. barnen måste få vara med och bestämma samt uttrycka sina åsikter för att kunna få en verksamhet som är för dem". (förskollärare 5)

Barn behöver få se sina åsikter bli praktisk handling och detta görs genom att förskollärare lyssnar på barnens åsikter och tankar.

En av förskollärarna skiljer sig åt när han beskriver att barn inte kan ha inflytande i alla moment på förskolan.

Vi utgår ifrån barnen hela tiden, men i många delar kan barnen inte få inflytande. till exempel vid allergier, där kan barnet inte bestämma om medicinen ska tas eller inte." (förskollärare 1).

5.1.3 arbetssätt med begreppen i förskolan

På frågan om hur deltagarna arbetar med begreppen delaktighet och inflytande framkom det att alla arbetar på olika sätt. Gemensamt för alla förskollärare i undersökningen är att alla arbetar med delaktighet genom samling,

Vi arbetar med att lägga ut frågor till barnen där dom får besvara frågor, vi låter även barnen få prata färdigt innan nästa barn får ordet. På samma sätt arbetar vi när nya projekt ska planeras, då får barnen även komma med egna förslag. (förskollärare 1)

*”I verksamheten frågar jag barnen så ofta jag är medveten och lyhörd både i samlingarna med även under barnens fria lek, vad dem känner, tycker och önskar mer av på förskolan. ”
(förskollärare 5)*

Förskollärare tre nämner även att man arbetar med systematiskt kvalitetsarbete,

Jag arbetar mycket med både systematiskt kvalitetsarbete och pedagogisk dokumentation tillsammans med barnen. barnen får varje vecka vara med och reflektera, där får jag tillgång till barnens åsikter om arbetet”. (förskollärare 3)

En av förskollärarna lyfter även att man arbetar med tecken som stöd för att kunna erbjuda alla barnen i verksamheten inflytande och delaktighet. Detta är något som inte lyfts av de andra förskollärarna som deltagit.

*Vi arbetar i vår verksamhet med tecken som stöd även kallat TAKK, detta gör vi för att kunna erbjuda till exempel barn med speciella behov eller barn med språksvårigheter samma möjlighet till inflytande och delaktighet i verksamheten.
(förskollärare 1).*

Alla deltagarna beskriver och förklarar att man arbetar med delaktighet och inflytande genom hela vardagen i verksamheten.

”Under lunchen frågar jag alltid barnen om de vill ha vatten eller mjölk, genom att göra det får barnen inflytande.” (förskollärare 3)

Vi arbetar med möte i vår verksamhet, där barnen får vara delaktiga och bestämma samt få sin röst hörd av både personal och rektor”. (förskollärare 4)

Vi arbetar med samtal eller träffar, ett slags möte där barnen tillsammans med rektor och annan personal lyfter sina åsikter om maten som serveras eller andra saker som rör förskolans verksamhet. (förskollärare 1)

Vi arbetar aktivt med barns inflytande, då vi är delaktiga i barnens lek för att kunna få tillgång till barnens tankar och åsikter om vad som behövs utvecklas eller vart intresset finns. Detta använder vi sedan för att utveckla miljöerna i verksamheten. ” (förskollärare 2)

En av förskollärarna beskriver att i deras verksamhet arbetar dem med olika material och föremål.

Vi arbetar med något som kallas för hemliga lådan, där barnen på avdelningen får ta med en leksak hemifrån och lägga i lådan. Under samlingen får barnen presentera sin leksak innan vi sedan leker med leksaken i verksamheten. (förskollärare 4).

Förskollärare fyra fortsätter att beskriva att man utgått ifrån barnens intresse i dem pedagogiska miljöerna på förskolan, babblarna miljö och även sjukhusmiljö.

Miljön på verksamheten är gjorda utifrån barnens intresse, våra barn visade intresse för babblarna och därför skapa vi ett rum utifrån babblarna. (förskollärare 4)

Ett annat arbetssätt som framkom om av förskollärare två är att man i samlingar låter barnen få komma med förslag om kommande utforsknings ämne eller föremål som till exempel sniglar eller djur över lag.

För någon vecka sedan fråga jag barnen under en samling vad dem vill undersöka och utforska under nästa projekt. Barnen uttryckte då intresse över djur och att det var något djur vi skulle undersöka och utforska under kommande projekt. (förskollärare 2).

Sammanfattningsvis kan vi se att resultatet av denna undersökning visar att förskollärarna som deltagit ser delaktighet som något viktigt, men att delaktighet och inflytande går att väva ihop. Förskollärarna anser även att barnens intresse samt behov är viktigt att utgå ifrån, i både planering och i det som inte är lika mycket planerat. Dem var även överens om att när man utgår ifrån barnens intresse ges barnen även inflytande, eftersom barnens intresse som är uttrycks är utgångspunkten för verksamheten.

5.3 Resultatanalys

Pramling Samuelsson (2014) menar att fenomenografi handlar om att undersöka olika individers uppfattningar om ett visst fenomen. I denna studies resultat kan vi se att förskollärarna som deltagit delar samma uppfattning om delaktighet, delaktighet är när utgångspunkten i verksamheten är barns intresse samt behov. Eftersom förskollärarna delar samma uppfattning om begreppet delaktighet har dem

även samma erfarenhet om vad delaktighet är och hur man blir delaktig i något. Även erfarenhet är ett begrepp som används inom fenomenografi, Pramling Samuelsson (2014) förklarar att inom fenomenografin betyder erfara att man ser, uppfattar samt förstår ett fenomen.

En tolkning som jag sätt utifrån det resultat som framkommit är att alla deltagarna beskriver och förklara att man arbetar med delaktighet och inflytande genom hela vardagen i verksamheten. men att arbetssättet skiljer sig åt mellan förskollärarna. Min tolkning av resultatet är att majoriteten av respondenterna har erfarenhet av att delaktighet samt inflytande går att väva ihop i verksamheten. Genom att låta barnen få uttrycka sina åsikter och få känna sig hörda, på så sätt blir dem delaktiga. Att delaktighet och inflytande även är två begrepp som finns med genom hela dagen i förskolans verksamhet, förskollärarna i studien beskriver att barns inflytande finns med i till exempel middag-situationen.

Hamerslags (2013) avhandling där han diskuterar barns delaktighet utifrån olika nivåer och Shires (2001) delaktighetsstegen, kan även båda kopplas till resultat som framkommit genom undersökningen. I resultatet av undersökningen fram kommer det att barnens åsikter är en viktig del i, hur förskollärarna arbetar med delaktighet i verksamheten. även Hamerslag (2013) belyser i avhandlingen hur viktigt det är att barnens åsikter blir hörda för att kunna bli delaktiga i såväl beslut som rör dem själva eller beslut som rör verksamheten. men för att förskollärarna ska kunna få tillgång till alla barns åsikter kan det behövas att förskollärarna stöttar och hjälper barnen att kunna uttrycka sina åsikter. Detta var en av förskollärarna i undersökningen inne på under intervjun, att det kan behöva använda tack (tecken som stöd) för att kunna komma åt alla barns åsikter. Även om vi lyssnar in barnens åsikter menar Hamerslag (2013) att det även är viktigt att vi ta hänsyn till vad barnen uttrycker och för barnens synpunkter vidare. Det är viktigt att barnens

åsikter och önskemål lyfts vidare och blir involverade, i de beslut som tas både gällande dem själva och över andra saker som rör verksamheten.

6 Diskussion

I detta kapitel presenteras en diskussion av resultatet med litteratur samt styrdokument. Vidare forskning samt studiens relevans presenteras även det här nedan.

6.1 Resultat diskussion

Resultat diskussionen görs utifrån samma rubriker som ovan, begreppet delaktighet i förskolan, begreppet inflytande i förskolan samt arbetssätt med begreppen i förskolan.

6.1.1 begreppet delaktighet i förskolan

Delaktighet är ett svårtolkat begrepp och ett begrepp som kan tolkas på olika sätt. Eftersom varje individ har sin tolkning av begreppet och ser på delaktighet ur sitt perspektiv, är det ofrånkomligt att begreppet ges olika innebörd. En generell tolkning hos förskollärarna som deltog i undersökningen är att delaktighet handlar om att barns intresse samt behov när det planerar och utvecklas verksamheten. I Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) beskrivs också detta som förskollärarna beskriver, barns intresse och åsikter ligger till grund för den planering som finns i verksamheten såväl som för miljön.

Hamerslag (2013) hänvisar till att delaktighet inte bara ska begränsas till att lyssna på barnen eller låta dem bestämma, det handlar om att låta barnen få tillgång till att påverka sin verksamhet. Även Massakis (2020) anser att förskollärare som arbetar i förskolan behöver lyssna in barnens åsikter för att på något sätt kunna erbjuda barnen ett inflytande i beslut som rör verksamheten. Detta eftersom barn övar på att uttrycka sina åsikter men även för att barn tränar på att fatta beslut. Genom att låta barnen öva på att fatta beslut, får dem erfarenheter som kan användas under vuxenlivet. Detta lyftes ju även utav förskollärarna i undersökningen, de beskrev vikten av att låta barnen få uttrycka sin åsikt och få sin röst hörd. Förskollärarna i verksamheten behöver dela sin makt med barnen för att kunna erbjuda barnen delaktighet.

Barn som får vara delaktiga i beslutsfattning på förskolan menar Massakis (2020) utvecklar en starkare tillhörighet och lärandet blir meningsfullt. Detta kan vi ju även se att förskollärarna i studien arbetade utifrån genom att låta barnen vara delaktiga i beslutsfattande genom barnråd. Även Unicef (2009) hänvisar till att varje barn i förskolan har rätt till att uttrycka sin åsikt men även att uttrycka sin mening och upplevelse i de frågor som rör barnet.

Undersökningens deltagare lyfte att delaktighet är när förskollärarna har planerar en undervisning med ram och mål, där barnen inte har så mycket inflytande i hur det ska gå till utan mer får följa med i undervisningen. Detta gå att diskutera utifrån Arnér och Tellgren (2006) som också beskriver att delaktighet handlar om att ta del av något som en annan individ har bestämt och planerat, utan att själv kunna påverka det på något sätt.

Efter att ha genomfört undersökningen ser jag en skillnad mellan vad förskollärarna har för tankesätt om delaktighet. En av förskollärarna lyfter att delaktighet har olika nivåer, att barn kan vara delaktiga utifrån nivåer. Detta kan vi koppla till det Shier (2001) som lyfter Harts delaktighetstegen, där Harts också uttrycker att det finns olika nivåer av delaktighet. När jag genomfört intervjun med förskolläraren som uttryckte de olika nivåerna, fick jag en uppfattning av att han arbetar utifrån delaktighetsstegen i sin verksamhet.

En annan förskollärare som deltog i undersökningen lyfter barn med språkliga svårigheter eller barn som inte vågar ta plats, även hans tankesätt skiljer sig ifrån det andra som deltog. Förskolläraren lyfter och problematiserar barns delaktighet ifall språket inte finns eller om barnet inte vågar ta den plats som behövs för att vara delaktig. Detta gav mig en tankeställare då jag inte tänkt på delaktighet på detta sätt tidigare, många barn faller mellan stolarna när det gäller delaktighet och inflytande om inte det svenska språket finns. Detta är något som vi bör lyfta oftare i förskolan för att kunna förhindra att barn mister sin delaktighet i verksamheten.

6.1.2 begreppet inflytande i förskolan

Barn delaktighet och inflytande är ett ämne som väcker reaktioner, att barn får välja mellan förutbestämda aktiviteter lyfts som ett exempel på barns inflytande. Förskollärarna i studien har däremot inte samma åsikt som Westlund (2011) deras åsikt är att barn får ha inflytande på mer än förutbestämda aktiviteter, förskollärarna

menar att barnen får inflytande igenom att välja vart de ska befinna sig när det leker, bestämma om leken ska pågå inomhus eller utomhus i den mån som det går.

Begreppet inflytande är ett svårtolkat begrepp menar Westlund (2011) som beskriver att förskollärare kan ha svårt att omvandla begreppet till en konkret handling i verksamheten. Det är dem vuxnas tolkning av begreppet och dem som avgör hur mycket möjligheter som barnen ska få till inflytande.

En generell uppfattning som fanns ifrån förskollärarna angående inflytande, var att barnens får vara med och bestämma, dem har något att säga till om. Även barns röst och åsikter behöver bli hörda, detta kan diskuteras utifrån Arnér (2009) som definierar inflytande som något barnen ska ha för att kunna påverka sin vardag på förskolan. Arnér (2009) får medhåll av Pramling Samuelsson och Sheridan (2003) som beskriver inflytande på samma sätt, men som även tillägger att barn ska få samma respekt som vuxna samt bli förstådda. Både Arnér (2009) och förskollärarna i undersökningen beskriver att detta kan göras genom att verksamheten planeras utifrån barnens erfarenheter, intresse och initiativ.

Riddersporre och Persson (2017) hänvisar till att barns inflytande i förskolan är på sikt en möjlighet till makt över sina egna livsval. Detta anser jag utifrån det resultat som framkom av undersökningen att förskollärarna höll med om, förskollärarna beskrev grundligt att barns inflytande är barnens sätt att utövar sin makt över de livsval som kan göras inom förskolans verksamhet. Som exempel på detta gav förskollärarna till exempel Frukstunden, matsituationerna eller valmöjligheten av att leka inomhus eller utomhus.

När vi diskuterar pedagogernas roll i inflytandet som möjliggörs för barn, kommer vi snabbt in hur stort inflytande som barnen ska få. Westlund (2011) är en forskare som förklarar att förskollärarna i verksamheten inte bör ge barnen större inflytande än vad barnet klarar av att hantera. En utav respondenterna i undersökningen förklara att arbetslaget diskuterar detta under sina reflektionstid i emellanåt, för att

just kunna förhindra att barn får mer inflytande än dem klarar av. Detta kan ses som en fördel att lyfta upp i arbetslaget för att förhindra att arbetslaget ger olika stor möjlighet till barnen. Vi kommer även snabbt in på vad barnen ska ha inflytande i, en av respondenterna gav mig svaret att deras barn i verksamheten får inflytande i samlingarna genom att dem diskuterar olika värdegrundsarbete till exempel. Respondenten menar att barnen då får komma med sina förslag eller funderingar på hur man ska arbeta med värdegrunden. En forskare som däremot är emot ser denna typ av inflytande som något negativt är Hamerslag (2013), han menar att under lärarstyrda aktiviteter som till exempel samlingar, blir barnens delaktighet och inflytande försämrade. Hamerslag (2013) grundar detta på att vuxnas förhållningsätt påverkar då det ofta är dem vuxna som styr och kontrollerar. En annan förskollärare som deltagit i undersökningen lyfter att inflytande inte alltid går att ge barnen, han grundar sin åsikt på till exempel barn med allergier som behöver medicin. Där menar förskolläraren att barnen inte kan få inflytande då medicinen måste tas för barnets hälsa.

I undersökningen som gjorts i detta arbete framkommer det att en av förskollärarna anser att delaktighet är viktigt men att delaktighet utan inflytande blir en verksamhet som gynnar oss vuxna och inte barnen som är i verksamheten. Detta är något som jag själv håller med om, då barnens åsikter som delas genom deras inflytande är viktiga för att kunna utgå ifrån dem i verksamheten.

6.1.3 arbetssätt med begreppen i förskolan

Dolk (2013) beskriver att inflytande har en tendens att blir en rättighet som tilldelas först när vissa krav är uppfyllda, så som att barnet har förmåga att diskutera, vara självständig och tolka kraven som situationen kräver. Förskollärarna som undersökt gav motsatt svar till det som Dolk (2013) beskriver angående att inflytande är en rättighet som innehåller krav. Förskollärarna i undersökningen förklarade att det arbetar med barns inflytande genom olika sätt, dels verbalt, dels genom att barnen

får tillgång till att uttrycka sina åsikter och tankar för förändring genom kreativitet, skriva ner eller rita sina åsikter. Detta menade förskollärarna gjordes för att alla barn ska kunna få inflytande oavsett, språksvårigheter eller andra svårigheter.

Riddersporre och Persson (2017) hänvisar till att reellt inflytande i förskolan är svårt att uppnå om inflytande enbart betraktas som någonting som barn ska träna på för att kunna utöva sitt medborgarskap i det vuxna livet. I förskolans verksamhet är barnråd ett exempel som belyser detta. I ett barnråd träffas barnen tillsammans med personal och förskolechefen för att diskutera olika frågor. Även Dolk (2013) hänvisar till att barnråd är ett verktyg för att kunna ge barnens ökade delaktighet samt mer inflytande i verksamheten. Barnråd är även något som förskollärarna i undersökningen lyfte upp som ett sätt att arbeta med barns inflytande i verksamheten. Förskollärarna som deltog i undersökningen använde inte begreppet barnråd men beskrev precis det som Riddersporre och Persson (2017) att det är ett möte som sker mellan barnen, personal samt förskolechefen. Förskollärarna i undersökningen förklarar att detta sker med jämna mellan rum, de lyfter även att det barnen turas om att få gå på dessa möten, men att åsikterna som framförs är alla barnen på avdelningens åsikter. En av förskollärarna i undersökningen ger sin syn på barns röst i dessa möten, han menar att barn inte behöver få hela sin vilja igenom alltid, det är viktigare att barnen får en känsla av att deras röst blir hörd och syns än att dem får sin vilja igenom.

Förskollärarna i studien förklarar att dem arbetar med inflytande och delaktighet genom att vara lyhörda och delaktiga i barns lek för att kunna få syn på vad barnen har för åsikter om till exempel Miljön eller vad som behövs för att vidareutveckla leken. Detta kan vi se en likhet med i det som Arnér (2006) hänvisar till, att vuxna i förskolan behöver inta ett mer lyhört perspektiv i de samspel som sker med barnen för att kunna fånga upp önskemål och synpunkter ifrån barnen. Då en av förskollärarna nämnde att barn inte bara ska ges delaktighet utan även inflytande. En annan förskollärare lyfter att delaktighet är viktigt men delaktighet utan inflytande ger en verksamhet som glädjer vuxna mer än barn. Utifrån dessa två

citat kan vi diskutera hur relationerna mellan delaktighet och inflytande ser ut. Jag anser att om barn bara får vara delaktiga genom att befinna sig i verksamheten och inte får säga vad dem tycker och vill arbeta med, kommer barnens engagemang att påverkas negativt.

Mycket av det förskollärarna beskriver under intervjuerna är samma även om alla intervjuerna är genomförda enskilt, detta gav mig en fundering hur det kunde vara så likt. Efter att ha reflekterat över hur lika deras svar var under intervjuerna är min uppfattning att alla deltagarna förutom 1 har arbetat under en lång tid inom verksamheten. Min uppfattning är att man ofta lyfter upp begreppen i arbetslagen för att kunna få en gemensam uppfattning och arbetssätt för att förhindra att alla gör olika. Dessa uppfattningar kan vara något som man för vidare till nästa arbetsplats man kommer till och att det är därför som alla deltagarna har snarlika svar i undersökningen.

Denna studies syfte anser jag vara besvarad, i resultatet framkom på vilket sätt förskollärarna arbetar med begreppen, det framkom även beskrivningar på både delaktighet och inflytande. I intervjuerna med förskollärarna framkom olika svar men majoriteten av svaren som gavs hade likheter mellan sig. Förskollärarna hade däremot olika sätt att arbeta med begreppen i verksamheten.

6.2 Vidare forskning

Denna studie riktar sig mot förskollärares syn på barns delaktighet och inflytande samt hur man arbetar med begreppen i verksamheten. Vidare forskning som varit spännande att undersöka är hur barnen tycker att deras möjlighet till delaktighet och inflytande, eftersom vi i denna studie utgår ifrån förskollärarnas åsikter om begreppen. Undersökningen med barnen hade varit spännande att jämföra med denna studie, för att undersöka ifall barnen har snarlik eller samma uppfattning som förskollärarna.

6.3 Studiens relevans

Barns delaktighet och inflytande i förskolan är ett ämne som många forskare har diskuterat. Förskollärare upplever som Westlund (2011) och andra beskrivit ett problem med att arbeta med begreppet tillsammans med barnen i förskolan. Därför anser jag att denna studie är relevant utifrån andra forskares diskussioner inom ämnet. Genom studiens gång har jag fått en djupare förståelse för hur förskollärare uppfattar begreppen delaktighet och inflytande, studien förmedlar en djupare kunskap samt ökad förståelse för de olika begreppen.

7. Slutsats och sammanfattning

Syftet med studien var att belysa förskollärares uppfattning av barns delaktighet och inflytande i förskolan, med hjälp av forskningsfrågorna:

- Hur uppfattar förskolläraren delaktighet samt inflytande?
- Hur upplever förskollärare sitt eget arbete med barnens delaktighet och inflytande i förskolan?

Resultatet visar att förskollärarna ser barnen som delaktiga då barnens intresse och behov finns med i verksamheten, som utgångspunkt. Genom att förskollärarna utgår ifrån barnens intresse och behov, får barnens inflytande över sin vardag i förskolan. Resultatet visar även att förskollärarna anser att barnen får inflytande när, de får vara delaktiga i beslut samt när de har något att säga till om i verksamheten. generellt lyfter förskollärarna i resultatet att barns åsikter och röst ska bli hörda, detta lyfts även i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) där det hänvisar till att barnens intresse och åsikter utformar och ligger till grund för den planering som görs inför undervisningen.

I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) betonas att barn ska ges ett reellt inflytande över både innehållet i verksamheten och arbetssätt, det är barnens behov och intresse som är utgångspunkten. Pramling & Sheridan (2003) förklarar att det inte innebär att barnens ska styra över den pedagogiska verksamheten. Att vara delaktig innebär att förskollärarna tar vara på barns intresse, erfarenhet och förståelse menar Pramling Samuelsson & Sheridan (2003). Även barnen i yngre ålder som inte har ett utvecklat språk kan göras delaktiga genom att förskollärarna tolkar deras handlingar samt tillit till att barn klarar saker själva med stöttning av förskolläraren förklarar Pramling Samuelsson & Sheridan (2003).

Undersökningen har bestått av fem personliga intervjuer som spelats in för att transkriberats. Efter att transkriberingen genomfört har resultat presenterats för att därefter analyseras med hjälp av fenomenografin.

Referenser

Arnér, E. (2009). *Barns inflytande i förskolan: en fråga om demokrati*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Arnér, E. (2005). Barns inflytande och delaktighet i förskolan – ett utvecklingsarbete i Örebro kommun. http://www.elisabetharner.se/inflytande_delaktighetiforskolan.pdf (Hämtad 2021-09-29).

Arnér, E. & Tellgren, B. (2006). *Barns syn på vuxna: att komma nära barns perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Arnér, E. & Sollerman, S. (2013). *Kan barn förstå vad demokrati är?: inspiration och utveckling i förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Asplund Carlsson, M. & Pramling Samuelsson, I. (2014). *Det lekande lärande barnet i en utvecklingspedagogisk teori*. 2 upplagan. Stockholm: Liber

Dahlgren, L. O. & Johansson, K. (2019). Fenomenografi. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. 3 uppl. Stockholm: Liber, ss. 179-191.

Denscombe, M. (2014). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2 upplagan. Lund: Studentlitteratur (506 s).

Dolk, K. (2013). *Bångstyriga barn: makt, normer och delaktighet i förskolan*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet

Ekelund, G. (2011). *Jakten på demokrati i förskolan*. Malmö: Sveriges utbildningsradio

Fejes, A. & Thornberg, R. (2019). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber

Francoise, D. (2021). *Delaktighet: Reflekterande undervisning i förskola och skola*. Stockholm: Liber

Hamerslag, A. (2013). *Barns deltagande och delaktighet*. LIC-avh., Uppsala universitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:637253/FULLTEXT01.pdf>

Johannesen, N. & Sandvik, N. (2009). *Små barns delaktighet och inflytande- Några Perspektiv*. Stockholm: Liber.

Karlsson, R. (2014). *Demokrati i förskolan: fokus på barns samspel*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Kroksmark, T. (2007). *Fenomenografisk didaktik- en didaktisk möjlighet*. Didaktisk tidskrift. volt.17, No 2–3, 2007. <https://www.tomaskroksmark.se/Fenomenografiskdidaktik%202007.pdf>

Läroplanen för förskolan (skolverket, 2018) (2018). *Läroplan för förskolan, Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket. http://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41_169863e6a65d5aa/1553968116077/pdf4001.pdf

Manassakis, E. (2020). *Children's participation in the organisation of a kindergarten classroom*. Journal of Early Childhood Research, Vol. 18. Sid 18–28. <https://journals-sagepub-com.ezproxy.hkr.se/doi/pdf/10.1177/1476718X19882714>

Nationalencyklopedin, *delaktighet*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/delaktighet> (Hämtad 2021-10-04)

Pramling Samuelsson, I. & Sheridan, S. (2003). *Delaktighet som värdering och pedagogik*. Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik.
<http://www.ped.gu.se/pedfo/pdf-filer/pramsher.pdf> (Hämtad 2021-10-04)

Riddarsporre, B. & Persson, S. (2017). *Utbildningsvetenskap för förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur.

Skolverket (2015). Lära genom ett demokratiskt arbetssätt.
<http://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/demokrati-ochlikabehandling/demokrati-och-manskliga-rattigheter/demokratiskt-arbetsatt>
(Hämtad 2021-09-29)

Shier, H. (2001). *Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations. A New Model for Enhancing Children's Participation in Decision-making, in line with Article 12.1 of the United Nations Convention on the Rights of the Child*. Children & Society Volume 15 (2001) pp. 107-117.
https://www.harryshier.net/docs/Shier-Vagar_till_delaktighet.pdf

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. 14. Uppl. (2021) Stockholm: Svenska Akademin

Unicef (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet(84s).
https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Westlund, K. (2011). *Pedagogers arbete med förskolebarns inflytande: en demokratididaktisk studie*. Licentiatavhandling Malmö: Malmö högskola.
<http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/12262/Westlund%20muep.pdf>

Åkerblom, A., Hellman, A., Pramling, N. (2020). *Metodologi : för studier i, om och med förskolan*. 1 upplagan. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Bilagor

Bilaga 1

Missivbrev

Hej,

Detta är en förfrågan om ert deltagande i en studie kring förskollärares uppfattning av barns delaktighet och inflytande. Jag är en student som under höstterminen 2021 läser sista terminen i *Förskolläraryrket* vid Högskolan Kristianstad. Studien genomförs som del av mitt självständiga arbete (examensarbete) och kommer att publiceras i en examensuppsats.

Syftet med min studie är att undersöka förskollärares uppfattning av barns delaktighet och inflytande i verksamheten.

Jag vill intervjua dig som har kunskap, utbildning och erfarenheter som förskollärare. Intervjun kommer att bestå av frågor. Intervjun kommer att ta mellan 20–30 minuter, där dokumentationsmetoden sker via anteckningar och ljudupptagning. Vid intervjun kommer jag att ta hänsyn till Vetenskapsrådet forskningsetiska principer. Detta innebär att deltagandet är frivilligt och om du så skulle vilja så kan du när som avbryta intervjun och därmed ditt deltagande. Ditt deltagande kommer att behandlas konfidentiellt och resultatet kommer enbart att användas i forskningsändamål. Studien kommer att registreras på Högskolan Kristianstad i enlighet med lagen om hantering av personuppgifter (GDPR). Det insamlade materialet kommer att förstöras när studien är färdigt.

Under vecka 40 kommer jag att komma ut till er för att genomföra intervju men även för att samla in era utskrivna och påskrivna samtyckesbrev till deltagande av studien. Om återkoppling efter intervjun önskas eller om ni har andra frågor, är ni välkomna att kontakta mig eller min handledare för mer information. Jag vill ha svar senast fredag vecka 39 om du kan delta i min studie.

Med vänliga hälsningar

Michaela Mårtensson,

Mejl: Michaela.martensson0068@hkr.stud.se

Handledare: Ing-Marie Åkerblom

Mejl: Ing-marie.akerblom@hkr.se

Bilaga 2

Samtyckesblankett

Hej,

Detta är en förfrågan om ert deltagande i en studie kring förskollärares uppfattning av barns delaktighet och inflytande. Jag är en student som under höstterminen 2021 läser sista terminen i *Förskolläraryrket* vid Högskolan Kristianstad. Studien genomförs som del av mitt självständiga arbete (examensarbete) och kommer att publiceras i en examensuppsats.

Syftet med min studie är att undersöka förskollärares uppfattning av barns delaktighet och inflytande i verksamheten.

Jag vill intervjua dig som har kunskap, utbildning och erfarenheter som förskollärare. Intervjun kommer att bestå av frågor och min förhoppning är att en givande diskussion kommer att uppstå. Intervjun kommer att ta mellan 20–30 minuter, där dokumentationsmetoden sker via anteckningar och ljudupptagning. Vid intervjun kommer jag att ta hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Detta innebär att deltagandet är frivilligt och om du så skulle vilja så kan du när som avbryta intervjun och därmed ditt deltagande. Ditt deltagande kommer att behandlas konfidentiellt och resultatet kommer enbart att användas i forskningsändamål. Studien kommer att registreras på Högskolan Kristianstad i enlighet med lagen om hantering av personuppgifter (GDPR). Det insamlade materialet kommer att förstöras när studien är färdigt.

Under vecka 40 kommer jag att komma ut till er för att genomföra intervjun men även för att samla in era utskrivna och påskrivna samtyckesbrev till deltagande av studien. Om återkoppling efter intervjun önskas eller om ni har andra frågor, är ni välkomna att kontakta mig eller min handledare för mer information. Jag vill ha svar senast fredag vecka 39 om du kan delta i min studie.

Med vänliga hälsningar

Michaela Mårtensson,

Mejl: Michaela.martensson0068@hkr.stud.se

Handledare: Ing-Marie Åkerblom

Mejl: Ing-marie.akerblom@hkr.se

Sid 2/2

Samtycke till deltagande i studien Förskollärares uppfattning av barns delaktighet och inflytande.

- JA, jag har läst informationen och samtycker till att delta i studien Förskollärares uppfattning av barns delaktighet och inflytande.**

- JA, jag samtycker till att ljudupptagning i samband med studien: Förskollärares uppfattning av barns delaktighet och inflytande.**

Datum

.....

Deltagares Namnteckning

.....

Namnförtydligande

Bilaga 3

Intervjufrågor

Syftet med studien är att studien ska undersöka förskollärarens uppfattning av barns delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet.

1. Hur länge har du arbetat inom förskoleverksamheten?
2. Har du arbetat inom alla de olika åldrarna i förskolans verksamhet?
3. Hur beskriver du begreppet delaktighet?
4. Följd fråga: är barns delaktighet en viktig aspekt i förskolan enligt dig?
5. Hur beskriver du begreppet inflytande?
6. Följd fråga: är barns inflytande en viktig aspekt i förskolan enligt dig?
7. På vilket sätt arbetar du med dessa begrepp i verksamheten?

